

EDINOST

"EDINOST"
Izhaja po trikrat na teden v šestih iz-
dankah ob torkih, četrtekih
in sobotah. Zjutranje izdanje iz-
haja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7.
uri večer. — Obojno izdanje stane:
za en mesec . . . 1.—, izven Avstrije f. 1.50
za tri mesece . . . 3.— " " " 4.50
za pol leta . . . 6.— " " " 9.—
za vse leto . . . 12.— " " " 18.—
Naročnine se plačujejo naprej na naročbo
brez priložene naročnine se uprava ne
ozira.

Posamične številke se dobivajo v pro-
dajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč.
izven Trsta po 4 nč.

Oglasi se račune po tarifu v petitu; za
naslove z debelimi črkami se plačuje
prostor, kolikor obsega navadnih vrstic.
Poslana, osmrtice in javne zahvale, do-
mači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu
ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora
biti frankovano, ker nefrankovana se ne
sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase spre-
jema upravnništvo ulica Molino pic-
colo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglase
je plačevati loco Trst. Odprte reklame
cije so preste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

"V edinosti je moč".

Častitim našim gg. naročnikom!

II. četrtletje bliža se zvršetku, a večina gg.
naročnikov ni še doposlala naročnine za to četrtletje,
akoravno smo vsem, ki so v zastanku, poslali na-
kaznice z naznačenim zastankom. Obračamo se torej
do vseh onih naročnikov, kateri niso še poravnali
naročnine za tekoče četrtletje, da to store do 30.
t. m., ker drugače bomo prisiljeni istim list ustaviti
in to brez ozira. — Zajedno prosimo vse one čas-
tite gg. naročnike kateri niso še plačali naročnine
za III. četrtletje, da to store začetkom meseca
julija t. l., ker se ima naročnina plačevati naprej.

Upravnništvo "Edinosti".

"Piccolo" in "Indipendente".

Večina časnikov sedanje dobe izneverilo se
je lepemu načelu: pisati resnično in plem-
enito. Časnik je, kakor vsaka knjiga, propo-
vednica, s katere se propoveduje ljudstvu, česar
ne ve samo, ne umeje samo. Časnik mora, kakor
propovednica, stati višje nad ljudstvom in njegovim
duhom, mora mu biti duševni voditelj. Ako čas-
nik ne izpolnjuje te svoje svete naloge, nehal je
biti časnik, ker se je ponižal pod nivo svojih čita-
teljev. Postal je marveč neka reč, pred katero
nima nikdo spoštovanja.

Do te degradacije doli padli so časniki one
vrste, ki so si nadejali tendenco, ljudstvo pohuj-
ševati, zavajati je v mlakuzo demoralizacije, kva-
riti je duševno in tako dovajati je do one nižine,
kjer hoče imeti ljudstvo samo oni, ki si je name-
nil izrabiti isto za svoje sebične, neple-
menite svrhe.

Velikanska je odgovornost takega časnika
pred duhom civilizacije, pred duhom resničnega
duševnega napredka. Tako časopisje, ki demoral-
izuje ljudstvo, škoduje napredku človeštva več, nego
škodujeta vojna in nalezljiva bolezen; ono je pri-
tiska za stoletja nazaj glede duševne vrednosti,
glede zmožnosti, stati na lastnih nogah. Zato za-

PODLISTEK

Fromont mlajši & Risler starši.

ROMAN.

— Francoiski spisal Alphonse Daudet, preložil Al. B. —

"Jaz sem uničil hišo? Jaz, jaz?"

"Še hujše nego to, gospod! Pustili ste, da jo
je uničila vaša žena in ukrenili ste vse potrebno,
da ste za vedno zavarovani vsled vaše propasti
in vaše sramote. O, saj vem, kaj delate, uverjam
vas! Denar, katerega je izvalila vaša žena ne-
srečnemu Fromontu, demanti, hiša v Asnièresu in
vse drugo je nje osebna last, zavarovana pred
vsemi neizodami. Sedaj se vi lahko odtegnete
vsem kupčijam..."

"Oh... oh!" je izustil Risler z ugašajočim ali
bolje: zadušnim glasom; ni mogel najti besed, da
bi izrazil vse misli, ki so hrumele nanj. Jecljaje
je s tako silo potegnil ograjo k sebi, da se je
odlomil jeden kos; opotekel se je, padel na tla in
obležal nepremičen, nem. Jedino, kar je še živel
v njemu, je bila volja, da bi ne umrl, predno se
ni opravičil... in ta volja je morala biti silna. Kajti,
dočim mu je v sencih bila burna navaljajoča kri,
mu je bil obraz višnje, po ušesih mu je glasno
šumelo in so njegove omračene oči že gledale
grozno nepoznano stvar, je dejal sam pri sebi z
nerazumljivim glasom — z glasom potopljenca, ka-

morejo voditi tako časopisje samo ljudje, ki nočejo,
da stoji masa naroda na lastnih nogah, da je to-
liko lože — izkoriščajo. To časopisje se je polotilo
možgan naroda. Možgani človeški so podvrženi
tudi najmanjšim vplivom od zunaj tako, da lahko
spremenjajo sleherni hip tók svoje delavnosti. To
toli dovzetno zbirališče duševnih utisov, obdelujejo
taki časniki dan na dan in jih napolnjujejo z gni-
lobo in strupom svojih namenov, tako dolgo, da
so jim popolnoma v službi.

Konečno je čisto naravna stvar, ako je po-
stalo ljudstvo popolnoma udano takemu časopisju.
Ljudstvo je izročeno časopisju na milost in nemilost;
najumazaneji časopis mu je biblija — sveti
evangelij!

Tako časopisje je jelo rasti iz zemlje — no-
čemo reči iz zemlje: — iz strupenega močvirja v
naši ustavodajni dobi, v dobi tiskovne svobode in
kdo so ljudje, ki izdajajo to časopisje? — Na
svojo žalost in škodo ve to danes že vsa Evropa,
ves svet.

V Trstu imamo dva časopisa, ki sta prirastla
iz tega strupenega — močvirja, to sta lista "Il
Piccolo" in "Indipendente". Kdo jih izdaja, to
vemo vsi in kdor tega še ne ve, povemo mu mi:
ti ljudje so — Židje in židovski podajati.

Lista "Piccolo" in "Indipendente" sta po-
stala sveti evangelij tržaškemu ljudstvu, demoral-
izovanemu po časnictvu. Kar sta rekla tadva lista, to
je temu zavédenemu ljudstvu evangelij, to se pravi:
sveta resnica. In kaka sta ta dva lista, zlasti kar
se tiče resnice? To, žal, vemo vsi. Saj sta si oba-
dva postavila geslo: laž, neresnico in krivico za
vsako ceno! Ta dva časopisa že davno izvršujeta
praktično tisto glasovito geslo "osar tutto", ka-
tero je proglasil drž. poslanec Bartoli za zadnje
državnozbornske volitve.

Ta dva lista prekoračata jeden drugemu v
ognjurnostih in lažeh. Kakor ta dva lista pišeta
o drugi narodnosti v deželi, o Slovencih, preseza
vse meje časniske dostojnosti; to so stvari, ki ju

teremu med vršenjem vetra in valov voda lije v
usta: "Jaz moram živeti... moram živeti!"

Ko se je zavedel zopet, je sedel na divan,
katerega so navadno rabili delavci ob plačilnih
dnevi. Njegov plašč je ležal na tleh, ovrtnica
mu je bila razvozljana, srajca na prsih prerezana
od Žigovega noža. Sreča, da si je ob zlomljeni o-
graji ranil roke, in vsled tega odtekle kri ga je
rešila kapi. Ko je odprl oči, je ugledal ob svoji
strani starega Žigo in madamo Georges, katero je
bil blagajnik poklical v svoji stiski. Ko je mogel
izpregovoriti, se je obrnil do nju: "Ali je res,
madama Žorž?" je vprašal z zadušnim glasom,
"ali je res, kar sem slišal ravnokar?"

Ona ga ni mogla varati in zato je obrnila od
njega svoj pogled.

"Torej res?" je nadaljeval nesrečnik; hiša
je uničena in jaz sem kriv..."

"Ne, Risler... ne, ljubi prijatelj... vi ne..."

"Moja žena... kaj ne? O, to je grozno!...
Tako sem vam izkazoval hvaležnost, katero sem
vam dolžan; toda vi, madama Žorž, vi vendar ni-
ste verjeli, da bi jaz mogel biti deležen te po-
dlosti?"

"Ne, ljubi prijatelj, pomirite se... vem, da
ste poštenjak skozi in skozi."

Gledal jo je za jeden hip; ustnice so se mu

ponižujejo globoko pod vrednost obstanka. Tako
piše le časnik, ki vé, da nima ničesar več zgubiti
na svoji moralni vrednosti!

Mi smo že davno prišli do prepričanja, kam
sodi tako časopisje in kam tudi pride, ako je še
kal pravice na svetu. Toda brez obzira na nam
sedaj sovražno italijansko ljudstvo, obdaja nas s
tugo, ako pomislimo, koliko slabega sadu še vce-
pijo ti listi temu ljudstvu, predno bode osvobojeno
njegovih uplivov. Po drugi strani nas navdaja to-
lažba, da ni naše, slovensko ljudstvo, hočemo reči:
zvesto slovensko ljudstvo, katero sta si izbrala ta
dva lista žrtvi svoje demoralizacije, in da skoro
pride čas, ko bode našo zdravo ljudstvo triumfo-
valo na duševnih razvalinah tema listoma udanega
prebivalstva v Trstu, — da, v vsem Primorju!
Naše ljudstvo ni bilo dovzetno za nakane židov-
stva, zato je preganjano od istega, teptano,
odrivano, za to pa je tem dovzetneje za pra-
vico in resnico, s katerima bode tudi zmagovalo.

Do te zmage pripomoremo mu mi! Naš list
si ne more očitati ni jeden hip, da bi bil govoril
neresnico, da bi bil — demoralizoval.

Zatorej stoji tudi visoko nad "Piccolom" in
"Indipendentejem", visoko vihti žarno bakljo re-
snice in pravice in razširja luč prosvete daleč na
okoli. Kdor hodi z nami, ne zajde v temo, tega
smo si v svesti in še bolj v svesti si hočemo biti.
Še više se hočemo dvigati na svojem stališču, više
in više, dokler da z zastavo zmage stopimo na
vrat strupenemu zmaju!

DORISI.

Iz krogov poštinih ekspeditorjev.

(Audiatur et altera pars!) [Izv. dop.] Kadar je
mera prepolna, prekipeva, kakor znano. Nehaj ta-
cega pojavilo se je tudi v našem stanu zadnji čas;
četudi menda po tako dolgem času prvokrat, odkar
vegetira ta vrsta ljudij. Toda, saj pa to ni nič
čudnega, ampak čisto naravno je. Le čestitati je

tresle in sklenil je roke, kajti vsi izrazi čuvstev
te priproste nravi so bili nekako otročji.

"Oh, madame Žorž, madame Žorž", je mr-
mral, "ako pomislim, da sem vas uničil..."

Ukljub groznemu udarcu, katerega je prejel
in ki je zadel posebno njegovo srce, njegovo lju-
bezen do Sidonije, je hotel Risler sedaj misliti
samo na finančno propast Fromontove hiše, katero
je bil zakrivil z zaslepljenostjo za svojo ženo. Zdajci
se je vzklonil siloma.

"Ne... mehkužen ne smem biti... poravnati
moram račun..."

Gospa Fromonta se je prestrašila.

"Risler, Risler, kaj nameravate?"

Bala se je, da bi šel gori k Georgesu.

On pa jo je umel ter odgovoril s ponosnim,
zanesljivim usmevom: "Bodite mirni... Gospod
Žorž naj mirno spi dalje; jaz imam sedaj nujnejšo
nalogo nego to, da rešim svojo žalostno čast ka-
kor soprog. Prosim, počakajte me tu... vrnem se."

S temi besedami je odhitel po melih stopni-
cah, in Klara, ki je zaupala v njegovo obljubo, je
ostala s Planusom. Nastal je jeden tistih trenotij
mučnega čakanja, katera se zde tako dolga zaradi
množice usiljajočih se bojaznij. Čez nekaj trenotkov
so se zaslišali na ozkih, temnih stopnicah hitri ku-
raki in šumenje svilnatga blaga.

(Pride še.)

onemu našemu tovarišu, ki je v par slovenskih listih in celo v nemškem prevodu v listu „Beamtenwelt“ opisal, četudi le v najpoglavitejših potezah, stanje ekspeditorjev na deželi, za kar mu mora biti pač od srca hvaležen ves naš stan. Kdor je imel priliko čitati dotični članek, gotovo se ni mogel načuditi tem pravim srednjeveškim žalostnim razmeram v naših krogih ter gotovo se je moralo zgražati vsako občutljivo srce, da so možne take razmere dandanašnji v prosvitljeni Avstriji in to, nota bene, na c. kr. upravi. Morda poreče pačdo: kako je pa to, da se prizadeti krogi nič ne pobrigajo za svoje pravice, pristajajo jim po zakonu in po njih dolžnosti? Kako to, da se nihče ne oglasi na kakem pristojnem mestu; saj že samih takih razmer in odnošajev morala bi se sramovati država, oziroma merodajni krogi na slavni c. kr. poštni upravi, če bi jih jej le kdo pokazal v pravi luči; in že zaradi sramote moralo bi biti takoj konec tem reakcionernim odnošajem. Da, meni samemu so se porajala taka vprašanja takoj po ustupu v svojo „briljantno“ službo. V svoji rahločutnosti se nisem mogel takoj udati takó čudni organizaciji. Mi ne poznamo pojma pravice in kake svobode in samostojnosti, ampak poznamo le težke poslovne dolžnosti.

Tako smo že otopeli, ter so nas tako ustrojili, da si že ne moremo več napravljati kakih pravih pojmov o pravici in kakem boljšem življenju. Tako grozno terorizirani ne moremo gojiti nikake ideje o kaki zahtevi za predrugačenje po nas samih. Zadovoljni in veseli smo že, kadar ne dobimo od svoje mačehe kamenje namesto kruha. Znano mi je iz lastne izkušnje, kako strepeta groze marsikak kolega ali koleginja, ako jima priporoča kdo, naj bi se vendar kaj pobrigali skupno za izboljšanje svojega stanja. Že same take misli jih prestrašijo, kakor bi jih hoteli že smatrati za nekake revolucionarne duhove. Glej, mili čitatelj, tako daleč, do take osodepolne zamene pojmov in napačne logike privedle so nas sedanje naše razmere in v teh se gnezdeči terorizem. Naravno je torej, da se niso mogli načuditi takim navedenim pojavom, da bi se namreč kdo izmed nas drznil risati svetu očitno naše razmere kakor krivične. Tako je torej naše stanje. Kako ovira in nasprotuje že to vsaki zavednosti in kaki skupni akciji! Sedaj mislimo si pa še vedno v pisarni priklenjenega ekspeditorja ali ekspediterja, ki skoro ne poznata pojma „svobodni čas“!

Nekateri so svobodni le onih par pičlih ur, kadar — spijo. V tem oziru so pač mnogo na boljšem naši sodrugi manipulantje na erarnih poštah; le-ti imajo vsaj lepo urejeno službo za nekaj ur na dan; pri nas ni nikakega reda, vse se mora uravnavati po slučajih.

Do najnovejšega časa bila je doba, ko smo živeli v — brezupu. Torej se nismo brigali za nobeno stvar na svetu, kakor pač obupanec, kateremu ne sije nobena zvezdica upanja več, ki ne ve nobenega izhoda več iz svojega usodepolnega stanja. Pač grozno tako stanje, kaj ne dragi čitatelj? V najnovejšem času živimo v nekem tiho prikitem, molčečem upanju in v skrivnostno naslanjajočih nadah na temeljito reorganizacijo našega stanja; na nekako poddržavljenju poštne ekspeditorjev. In to nam je zadosti. Da bi pa mi sami imeli pri tem kako besedo o svoji lastni usodi, v to se ne čutimo najmanj poklicanimi. — Kje, med katero vrsto ljudij na tem božjem svetu nahajate kaj takega?!

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 24. junija 1897.

Je-li greh biti — antisemit? Ako pogledamo v različne liberalne liste sedanje in iz minulosti, zlasti pa v liste dunajske iz časov, predno je prišel antisemit Lueger na krmilo, vidimo kar mrgoleti obsodb antisemitizma kakor največjega zla na svetu, katerega „nas varuj Bog!“ Liberalni listi proklinjajo antisemitizem, kakor proklinja pravoverec krivoverca in z nekako grozo zro problemeli v njegovo strašno obličje.

Kako bi tudi ne!!!

Antisemitizem je zares tista „pošast“, ki žuga pohrustati vse „žlahtne pridelke“, katerih so si nagromadili izvestni življi po svojih Wertheimericah različnim — „blagim“ načinom; in

antisemitizem je konečno tista pošast, ki noče, da bi moderni kralj David posadil na svojo glavo „krono svetovnega kraljestva“.

S tega stališča je antisemitizem greh, veli k, ne odpušten greh.

Z drugega stališča pa antisemitizem ne le da ni greh, marveč je še velik blagoslov, velika dobrota za trpeče človeštvo.

S tega stališča je antisemitizem rešilni angelj za toliko sto in sto tisoč tlačanih; on je rešilni angelj neštetih družin, ki so vsled kapitalistične brezsrčnosti prišle iz blagostanja v revščino; on je svetli génij, ki se svojo žarečo bakljo poseva v duhove omamljene po kapitalističnih mamilih (časopisih, obrtnih ponudbah itd.), in ki probuja ondi izpoznanje o nevarnosti, v kateri se nahaja človeška družba. Vseled tega izpoznanja se otmo vsi isti, ki že deloma visé v mrežah prekanjenega kapitalizma, a ki niso še izgubili vsega; vsled tega izpoznanja se osvobodé neznosnega bremena, ki jim tlači duhá in teló, da niti ne morejo uživati mrvico življenja, katero jim je podelil Stvarnik, tako jasno, tako veselo, kakor bi ga uživali drugače. In zato, ker je antisemitizem isti svetli génij, ki sili na preosnovo družbe v zmislu krščanske pravice in ga more sprovesti nazaj v življenje zadovoljnosti in mirnega blagostanja, zato ni greh antisemitizem, marveč je velika dobrota, velik blagoslov za trpeče človeštvo. Zatorej sme vsak pravicoljuben človek postati antisemit — z drugimi besedami: vsak pravicoljuben človek je že sam na sebi antisemit. Ostaje pak samo še dejstvo, da se vsi pravicoljubni ljudje oprimejo onega antisemitizma, ki ne sovraži drugoverca, ampak, ki hoče le varovati družbo pred gmotno in duševno škodo.

Pod zastavo tega svetlega genija naj se nemudoma zbere čete pravičnih in tlačanih in kar za hip bo zbrana ogromna in krepka armada za najsvetejša prava človeštva.

Uravnava uradniških plač. Včeraj se je predstavila grofu Badenju deputacija društva državnih uradnikov radi vprašanja uravnave uradniških plač. Grof Badeni je odgovoril deputaciji, da se je nadejal, da že s prvim julijem ali pa vsaj s prvim septembrom stopijo v veljavo uravnave plač. Toda vsled nevspešnih političnih dogodkov se je zavlekla stvar. Zagotavljal je nadalje grof Badeni, da goji največo dobrohotnost do državnih uradnikov in hoče začasno rešiti vprašanje uravnave plač, čim se pojasni politična situacija in bode imel zagotovila, da se vsprejmo zakonski načrti za obnovenje pogodbe z Ogersko. Grof Badeni je prosil člene deputacije, naj tolažijo svoje tovariše in naj jim zagotovijo, da ima v njem poštenega in odkritega zagovornika. Uradniki naj se izogibljajo vseh demonstracij, kajti demonstracije bi gotovo — z ozirom na sedanje politično položnje — ne pripomogle do srečne rešitve uradniškega vprašanja.

Gosp. grof je bil torej jako prijazen, ni štedil z zagotovitvijo svoje dobrohotnosti, toda v obljubah je bil jako rezerviran. Ko bode imel zagotovilo, da se vsprejmejo načrti za obnovenje pogodbe z Ogersko . . . to je pač klavzula, ki priča pač o veliki — previdnosti g. ministerskega predsednika.

Odlikovanje dra. Riegerja. V zadnjem izdanju smo že javili, da je cesar podelil baronsko čast sivolasemu prvaku naroda češkega, dr. F. L. Riegerju. Ob sedanjih okoliščinah to odlikovanje ni brez političnega pomena. To odlikovanje bi kazalo o najboljših odnošajih med sedanjo vlado in zastopniki naroda češkega; kazalo bi, da hoče grof Badeni svojo ministersko ekzistenco opirati le na tako kombinacijo, v kateri bi bili tudi češki poslanci. Zelo vabljivo bi bilo preiskovati tu, da-li imajo češki poslanci tudi toliko povoda, da bi svojo usodo spajali z usodo grofa Badenija in da-li ne govori že logika sama, da morejo Čehi marveč iskati zaveznikov tam, kamor jih vleče enakost in sorodnost v ciljih: med sokrvnimi brati?!

Soglasje v čutstvanju je pač trdneja podlaga za političsko življenje, nego pa politička, od potreb bežočega hipa narekovana kombinacija. O vsem tem bi radi govorili dalje; no med češkimi poslanci je mnogo bistrih glav, ki se bodo čvale gotovo, ako bi hotel grof Badeni ulivati v nove mehe — staro vino; ako bi hotel pod tudi-češko firmo tirati stari protislovanski zistem. Sicer pa čestitamo bratski na odlikovanju toliko dru. F. L.

Riegerju kakor tudi vsemu narodu češkemu, katerega najzvestejši sin je bil vsikdar ta veteran med prvoboritelji češkimi.

Kraljica Viktorija in Irska. V včerajšnjih najnovejših vestih smo poročali o čudnih demonstracijah v Dublinu, glavnem mestu Irske. Te demonstracije pričajo v prvi vrsti o obnbnem stanju Ircev glede na politično položnje njihove domovine. Črna zastava — krsta — vse to so prikazni, slike katere rodi v takih hipih iz nesreče izvirajoča domišljija človeška. Med tem, ko se vrše v Londonu svetle slavnosti, ko se proslavlja glava države na tolik sijajen način, stoji Irska tugujoča pod črno zastavo. Lahko je razumeti to. Dasi je Angleška vzorna konstitucionelna država, kjer še res vlada narod sam potom parlamenta, vendar je naravno, da narodu irskemu stopa z elementarno silo pred oči dejstvo, da po tolikih borbah ni mogel priboriti toliko zaželjene samostojnosti. Zatorej imajo Ircei dan slavljenja angleške kraljice za dan žalosti svoje domovine in zato so demonstrirali na upisani način. Policija je pač razpodila demonstrante, razpoditi pa ni mogla jeze in žalosti Ircev.

Različne vesti.

Mir? Pod tem naslovom je priobčil „Primorski list“ lep članek, katerim pozivlje zopet italijanske katolike na delo za — mir! Pravi, da je mir mogoč le na podlagi krščanske pravičnosti. Brez pravice je mir le pobožna želja. Te pravice — prosimo, da, zahtevamo i mi . . . „Primorski list“ dokazuje nadalje, da Gorica ni laško mesto, ampak tam je tretjina prebivalstva slovenske narodnosti. Tudi ti imajo pravico zahtevati, da se njih deca šola v materinem jeziku. Italijani naj le ostanejo Italijani, toda zahtevati ne smejo, da se mora izneveriti svojemu rodu vsakdo, ki se je naselil v mestu. Dokler Italijani ne odstopijo od takih krivičnih in nenaravnih zahtev, dotlej ne bode miru, ne v mestu in ne po deželi. Dokler bode v Gorici vladala radikalna židovsko-liberalna svojata, je nemogoče vsako sporazumljenje. Za to pozivlje „Primorski list“ italijanske katolike na delo, da se vzame žezlo iz rok vsem onim strankam in stranicam, katerim je politični kompas geslo: Gorizia e italiana! „Ta bi bila lepa“ — tako omenjeni list — da bi mi naše ljudstvo zopet puščali v krepilje naših narodnih in verskih nasprotnikov, dokler ne bi v odločilnem trenutku zapihala od zgoraj, kakor pred leti, nam presovražna sapa in bi se naš narod znašel še v veliko večem političnem preporodu, kakor pa ob zadnjih dogodkih. — Ne, od zgoraj za enkrat ne moremo pričakovati prav ničesar . . . Torej na delo, katoliški Italijani, na delo! Organizujte se na Slovencem pravični podlagi . . . In nobis est . . . Rekli smo!“

Lepe besede, vidi se jim, da so prišle iz srca, in da bi rade našle svojo pot — v srca! Ali najdejo poslušnih ušes? Ali se smemo nadejati temu? Radi bi, ali ne moremo! Gospóda italijanski katoliki so zašli že predaleč na krivi poti, da bi mogli nazaj na pot — miru!

„Pr. List“ se je menda, kakor trdi nekateri, pregreši zoper kršč. ljubezen, ker je preveč napadal Eco! Na to odgovarja omenjeni list:

„Kolikor čujemo in smo se tudi sami pričeli, se nikjer ne trdi, da ne bi imel „Pr. L.“, bistveno, stvarno prav, le način, o j ta naš način polemike je „Pr. L.“ pregrešil samo proti kršč. ljubezni: iz tega pa sledi, da se po Vaši lastni sodbi ni pregrešil niti proti kršč. resnici, (kršč. pravici), niti proti kršč. upanju.

So pa neki listi, kateri so se pregrešili proti kršč. resnici: ker proti kršč. pravici in proti kršč. upanju našega ubogega naroda, kateri ves obupan išče tudi v narodnih zadevah jedino uteho v kršč. načelih, v naročju sv. matere kat. Cerkve! — Kdor pa je kršil pravico, upanje, ta je kršil tudi kršč. ljubezen! Ste umeli?“

Nova uradna oprava sodnikov. Iz Dunaja se čuje: V očigled velikim preobratom v sodnih zadevah, ki so sklicali v življenje nov civilni pravdni zakon za bodoče leto, spremeni se tudi oprava sodnikov. Od 1. januarja 1898. naprej nosili bodo sodnijski uradniki v uradih dolge črne talarje z znaki iz vijoletnega baržuna (žameta) pa črne baržunaste barete, katere bodo nastavljali na glavo o razglašenju obsodb. Tudi zagovorniki na porotnih obravnavah nosili bodo črne talarje.

„Das Land der täglichen Totschläge“ imenuje „Südt. Post“ — kranjsko deželo. — Zdi se nam, da se štajerski list čedalje bolj odmiče svojemu prvotnemu programu, zastopati v svojih predalih interese Slovencev in da se je moralo v vodstvu tega lista mnogo spremeniti z ozirom na politično mišljenje, kajti list, ki piše za Slovence, ne piše kaj takega o deželi, ki je središče vseh Slovencev, v kateri torej biva skoro izključno sam slovenski rod. Kar se tiče pobojsva oz. omike, jako dvomimo, da bi nemška Štajerska zamogla dajati Bog ve kako lepih vzgledov Kranjski. Sploh pa prijatelj o prijatelju ne govori tako, da bi hotel hobnati v svet njegove slabe lastnosti. To ne znači o — prijateljstvu in „Süddeutsche Post“ bi najbolje storila, da pokaže svoje pravo lice prej ko prej, ako so se jej res začeli — studiti Slovenci; stopi naj v vrsto „Grazer Tagblatta“ ali celo celjske — „Wachterice“!

Razprava zoper Barkovljane. Z včerajšnjim dnem se je završila tridnevna razprava radi dogodkov v Barkovljah. Na razpravi je bilo veliko zanimivih momentov, o katerih pa ne moremo poročati ozirom na obširnost procesa in ker je jedro vse stvari najbolj razvidno iz govorov državnega pravdnika in zagovornikov. To pa moramo omenjati že sedaj, da je zastopnik državnega pravdnistva, g. F r a u s, govoril izredno, nenavadno ostro, tako, da je zagovornik gospod dr. Gregorin povdarjal v uvodu svojega govora strastnost, s katero je zastopnik državnega pravdnistva zastopal obtožbo in je tudi zagovornik dr. Rybař že med govorom državnega pravdnika samega protestoval, čemur je pritril tudi gosp. predsednik sodišča, opomnivši gospoda javnega tožitelja, naj se drži stvari. Istotako je tretji branitelj, gospod dr. Pretner protestoval proti razlikovanju državnega pravdnika mej kulturo in civilizacijo tržaško in takozvanim „barbarstvom“ naših okoličanov. Nam seveda ne pristaja, da bi kritikovali postopanje drž. pravdnika, omenjamo pa že sedaj nekaj besed iz naredbe justičnega ministra dr. Glaserja od dne 25. novembra 1878 št. 14956 na vsa državna pravdnistva, na katere besede se je skliceval v svojem obrambnem govoru tudi gospod dr. Rybař:

„Die Staatsanwaltschaft gehört vielmehr zu jenen „im Strafverfahren thätigen Behörden“, denen der §. 3 der Strafprocess-Ordnung die Pflicht auferlegt, „die zur Belastung und die zur Vertheidigung des Beschuldigten dienenden Umstände mit gleicher Sorgfalt zu berücksichtigen“.

Sie müssen eben darum auch sich es angelegen sein lassen, durch die Form ihrer Anträge und Vorträge Zeugnis davon zu geben, dass sie fern von Voreingenommenheit oder Parteilichkeit nur die Geltendmachung des Gesetzes anstreben, und dass es ihnen fern liege, durch Erregung von Leidenschaften, durch einseitiges Betonen einzelner Momente eine Wirkung erzielen zu wollen“.

To se glasi po slovenski: „Državno pravdnistvo spada tem bolj k onim „v kazenskem postopanju delujočim oblastim“, katerim §. 3 kazenskega pravnega reda nalaga dolžnost, da z jednako skrbjo upoštevajo vse okolnosti, ki služijo v obremenjenju in v obrambo obtoženca“.

Oni (namreč organi državnega pravdnistva) si morajo prizadevati, da dokažejo po obliki svojih predlogov in izvajanj, da hote uveljaviti le zakon brez predusvojenega menenja in strankarstva, in da jim ni do tega, da bi hoteli dosežati učinek vzbujanjem strasti in jednostranskim povdarjanjem posamičnih momentov“.

Razsodbo priobčimo, če le mogoče, med najnovejšimi vestmi tega izdanja, govore javnega obtožitelja in zagovornikov pa v prihodnjih številkah. Govori braniteljev so trajali tri ure in pol.

Iz Podgrada nam pišejo: „Na tukajšnji pošti uvajajo se zadnji čas zopet nemško-italijanske tiskovine. Ne vemo, kdo si hoče zopet na ta način pridobiti „zaslug“, ali poštar ali ekspeditorica, ali kak prijatelj iz Voloskega, ali celo ravnateljstvo?!

Izvolite vprašati c. kr. pošto ravnateljstvo“.

(Prosimo, prečitajte sestavek v današnjem zjutranjem izdanju: „Zi s t e m h o d i d a l j e s v o j o p o t i!“ Da, spoštovani gospod dopisnik, naša slutnja nam pravi, da se bližamo na Primorskem — slabšim časom. Dogodki zadnjih mesecev pa do

danes vzbujajo to slutnjo. Dal Bog, da bi se varali, da ne bi bilo opravičeno naše črnogledstvo! Ali se bojimo, da so le preopravičene naše slutnje. In zato menimo, dragi gospod, da bi bila zastoj vsa naša povpraševanja toliko na poštenem ravnateljstvu, kakor — tudi povsod drugod. Mi vsaj ne moremo verjeti, da bi bila moč „Trsta“ tolika, da bi si upal vsa, ako ne bi vedel, da — sme, da ugaja mišljenju tudi na drugih straneh. Saj ste nas umeli! Nikar pa ne mislite, da obupujemo. Govorimo le tako, trdno uverjeni, da najbolj koristimo naši stvari, ako opozarjamo slovensko občinstvo na razmere — kakršne so. V političkih in nar. borbah je ni nevarneje stvari, nego je zatiskanje oči, da ne bi videli, kar je. Prva stvar je spoznanje in druga, ki mora neposredno slediti prvi, je ureditev postopanja primerno spoznanju. Ne, mi ne obupujemo. Še je činitelj, ki so močnejši, nego zla volja ljudi; volja Onega, ki je visoko gori nad nami, pravičnost naše stvari in — modrost in odločna volja onih, ki so naši zastopniki! Verujmo torej v pravičnost božjo in v pravičnost naše stvari ter sledimo zvesto svojim zastopnikom! Verujmo, delajmo in — vztrajajmo! Teh čednosti trebamo v teh britkih časih. Toliko smo Vam morali opaziti, ker smo uverjeni, da zopet oživilene nemško-italijanske tiskovine na Vaši pošti so le znamenje časa! Da ste nam zdravi! Op. ured.)

„Delalsko podporno društvo“ je dobilo iz Ljubljane nastopno brzojavko: „Že naprej vas srčno pozdravljamo. Živeli! Trstenjak“.

Za slavnost v Ljubljani. Iz Ljubljane nam pišejo: Ker nam je znano, da se v nedeljo mnogo narodnjakov iz Trsta in okolice udeleži velike narodne slavnosti v Ljubljani, bi bilo dobro opozoriti slavno občinstvo, da, kdor si hoče ogledati belo Ljubljano in njeno okolico se stolpa na ljubljanskem gradu in zajedno tudi od kazencev izprazneno moško kaznilnico, temu je priporočiti, da se požuri na omenjeni stolp.

Zavodi za preiskovanje živil. Grof Badeni kakor minister za notranje stvari, izdal je ravnokar jako važno naredbo glede državnih preiskovališč človeške hrane in sicer po jedno v zvezi s higijeničnimi oddelki vseučilišč na Dunaju, v Pragi, v Gradcu in Krakovem. V smislu te naredbe se odpro preiskovališča meseca novembra t. l. Na vsakem teh zavodov nameščen bode po jeden vrhni nadzornik, jeden nadzornik in po več drugih stopinj (pristavov, asistentov itd.) za v prvo časno. Prošnje je uložiti najdalje do 7. julija t. l. na ministerstvo za notranje stvari, kar se dostaje vrhnih nadzornikov; glede drugih služeb pa do 18. avgusta t. l. Za preiskovališče na češki univerzi treba znanja češkega jezika tudi v strokovnem obziru; isto velja za vseučilišče v Krakovem o poljskem jeziku in kar mogoče tudi o maloruskem in rumunskem. Na graškem poskuševališču imajo prednost prosilci, ki se izkažejo poleg nemščine s popolno zmožnostjo italijanščine in slovenščine, oziroma hrvaščine. Odredba pravi, da se zamore kompetirati tudi za več služb h krati, vendar je uložiti za vsako službo posebno prošnjo s primernimi prilogami.

Iz Sv. Križa nam pišejo, do bode tam dne 29. t. m. velika slovesnost. Vršila se bode procesja sv. Rešnjega Telesa. Za to cerkveno slovesnost se delajo velike priprave. V sprevodu bosta prepevala dva moška zbora. Najprej bode korakalo pevsko društvo „Skala“, pred baldahinom pa, pod veliko cerkveno zastavo, cerkveni pevski zbor in godba. Da bi se verniki v velikem številu udeležili te pobožne slavnosti, da primerno skazemo čast, Vsevišnjemu!

Iz Komna nam pišejo 21. junija: Gosp. A r t u r L o k a r, notarijski kandidat, ki je bil skozi osem mesecev koncipijent pri tukajšnjem gospodu notarju Karolu Čibeju, se je včeraj poslovil od nas, preselivši se v svoj rojstni kraj v dično Ajdovščino.

Ker je bil g. Lokar tu obče priljubljen in spoštovan, mu je tukajšnja inteligencija, sestoječa iz uradnikov in moškega učiteljstva, priredila lepo odhodnico.

V soboto, 19. t. m., zbrala se je na večer omenjena gospoda v gostilni gospe Bandelj ter je na primeren način priredila odhodnico priljubljenemu gospodu. V prvo mu je napil njegov „šeč“, gospod c. kr. notar Čibej, v krasnih besedah, omenivši njegovo marljivost in narodnjaštvo. Tej napitnici se je odzval g. Lokar v primernih, lepih

besedah. Sledila je potem napitnica g. A. Lebana kakor predsednika tukajšnjega „Bralnega društva“, g. Lokarju, kakor udu tega društva. Tudi na to napitnico je gospod Lokar odgovoril v laskavih besedah. Tako nam je v prijaznem krogu gineval čas ob prijateljski besedi in lepem petju v čast možu, ki je res vreden, da se ga čisla.

Včeraj popoldne pa smo ga spremili do Rihemberga na štirih s cvetjem odičenih vozovih. Tam smo v krčmi g. Ličena pri dobrem „črncu“ in izvrstnem „pikolitu“ jemali slovo od ljubljene prijatelja. — Gosp. Lokar je mož, ki je vreden tega spoštovanja in ljubavi. Ni moj namen tukaj opisovati njegove vrline; naj samo omenim, da je mož neomahljiv rodoljub, značajan, požrtvovalen, blag, milega srca, uzoren in zvest prijatelj, nesebičen povspeševatelj narodnega napredka, uzor poštenosti, dober pevec, govornik in pravi veseljak, ki navadno elektrizira vso družbo. V ljudstvu je povsod širil ljubezen do domovine, do dinastije in napredka.

Že kasne v noč smo se poslovljali od vrlega rodoljuba, stiskajoči mu desnico, zagotovivši mu, „da srca zvesta, kakor zdaj, ostala bodo vekomaj“.

Kličemo mu: Bog ga poživi še mnogo let, čilega, delavnega in vztrajnega, pri dobrem zdravju in — humorju! Črnogorski.

Kresovi. Piše se nam: Gospod urednik! To pa je že vredno, da se zabeleži, kar sem občutil sinoči na kresni večer tam zunaj pri sv. Ivanu.

Kakor instinktivno, vleklo me je gori ven v prijazni tihi zavičaj, kjer žive Slovani. Že od daleč me je vabilo premilo pritrkovanje svetoivanskih zvonov, vabilo s tako silo, da sem nehoté pospešil korake. Mrak je legel že popolnoma na prijazni kót in v mraku zabliskalo je neštevilno svetlosojnih kresov. Plapolali so po vsem obrežju okrog, kakor znaki, da na tleh, na katerih žaré, živi slovanski rod, da živi tu že od davnih, davnih časov. Da, kdor bi hotel še dvomiti, da je zemlja tržaška s l o v a n s k a zemlja, ta naj bi bil šel sinoči ven k sv. Ivanu! Ondi bi bil moral slutiti, v dnu duše slutiti, da je tu od nekdaj vse in vse slovansko; da je tu sveta zemlja, katero skruniti s tujinstvom je tako velik greh, kakor ubijalstvo.

To je večna, neminljiva povest, katere naj bi ne pozabili oskrnjevalci, ljudje, katerim ni nič svetega na svetu, kakor njih lastni žep; to je povest, katero so pripovedovali svetoivanski zvonovi, pripovedovali dolgo, dolgo v mraku. Stal sem in strmé poslušal, v duši sladko razburjen, to povest in zapomnil sem si rek za reko, ki je donel se stolpa doli iz starih, bronovih ust. Ali veste, kaj so pripovedovala ta bronasta usta? Čujte, a mislite zajedno, da so to besede, katere je z bronom svetoivanskih zvonov govoril ves slovanski rod avstrijskega Primorja:

„Mi smo Slovani — nikdar Italijani — pri svetem Ivanu — ne bo jih nikdar! Kaj mar — denar — nam je italijanski? — V sreči slovanski — živimo vsikdar! — Od sinjega morja — pa sem do pogorja — in še čez goré — bije in čuje — vse drugo je tuje — slovansko srcé!

Tako je pritrkovalo dalje in dalje, in dalje bi zamogel prenašati v stihe vse te večne besede. Za hip pa je utihnilo zvonjenje, plapolali so močeni plameni in oznanjevali daleč tja čez morje političnim piratom, kdo je tu gospod. Vladala je za jeden trenotek sveta tišina, potem pa so pričeli nadalje peti v drugih akordih: klicali so, da Slovani ostanemo tu, vzlic vsemu nasprotstvu.

Da, ti bronovi glasovi govorili so, izpregovorili glasno, kar čuti v srce užaljeni ali v svojo bodočnost verujoči slovanski rod!

Samomor. 28letni delavec Anton Počaj se je obesil danes popoldne v svojem stanovanju v ulici Antonorei. Mrtvega so prenesli v mrtvašnico pri sv. Justu.

Voda Beaufort - Spontin

iz vreleca v

Neudorf-u pri Karlovih varih

je najbolja in najzdraveja pijača, ker razven dvojne ogljenčeve kisline od magnezije ima v sebi tudi 32% naravnega ogljenčevega kislica.

Zastopstvo za Trst, Istro in Primorje

Siegfried Hochwald

TRST. — Via Giotto — TRST.

Lastrik kensorcij nata „Edinost“. Izdavatelj in odgovorni urednik: **Fran Godnik**. — Tiskarna Dolenc v Trstu.